

*Aplinkos, visuomenės sveikatos ir maisto saugos komitetas
Pirmininkas*

05.2.2024

Biudžeto komiteto
pirmininkui
Johanui Van Overtveldtui
BRIUSELIS

Tema: Nuomonė dėl 2025 m. biudžeto gairių – III skirsnis (2023/2220(BUI))

Gerb. Pirmininke,

pone Johanai Van Overtveldtai,

Aplinkos, visuomenės sveikatos ir maisto saugos (ENVI) komiteto koordinatoriai 2023 m. lapkričio 28 d. nusprendė, kad ENVI komitetas laiško forma pateiks nuomonę dėl 2025 m. biudžeto gairių – III skirsnis (2023/2220(BUI)). Todėl, kaip ENVI komiteto pirmininkas ir nuolatinis pranešėjas biudžeto klausimais, norėčiau Jums pateikti ENVI komiteto nuomonę rezoliucijos dalių, kurias ENVI komitetas patvirtino 2024 m. sausio 24 d. posėdyje¹, forma ir į ją prašyčiau Jūsų komiteto atsižvelgti:

– pabrėžia, kad dėl Rusijos agresijos prieš Ukrainą sukulto nestabilumo ir nesaugumo reikia ne tik vieningesnės ir palaikančios Sąjungos, bet ir nepriklausomą energetiką turinčios Sąjungos,

¹ Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę nariai: Pascal Canfin (pirmininkas), Bas Eickhout (pirmininko pavaduotojas), Anja Hazekamp (pirmininko pavaduotoja), César Luena (pirmininko pavaduotojas), Mazaly Aguilar, Catherine Amalric, Maria Arena, Katarina Barley, Hildegard Bentele, Sergio Berlato, Michael Bloss, Daniel Buda, Delara Burkhardt, Sara Cerdas, Mohammed Chahim, Asger Christensen, Christophe Clergeau, Nathalie Colin-Oesterlé, Ana Collado Jiménez, Maria Angela Danzi, Marie Dauchy, Matthias Ecke, Pietro Fiocchi, Hélène Fritzon, Malte Gallée, Gianna Gancia, Paola Ghidoni, Catherine Griset, Teuvo Hakkarainen, Martin Hojsík, Jan Huitema, Martin Häusling, Peter Jahr, Karin Karlsbro, Billy Kelleher, Ska Keller, Petros Kokkalis, Danilo Oscar Lancini, Peter Liese, Javi López, Thierry Mariani, Lydie Massard, Sara Matthieu, Liudas Mažylis, Nora Mebarek, Dace Melbārde, Marina Measure, Silvia Modig, Dolors Montserrat, Alessandra Moretti, Ville Niinistö, Ljudmila Novak, Nikos Papandreou, Francesca Peppucci, Jessica Polfjård, Stanislav Polčák, Erik Poulsen, Nicola Procaccini, Frédérique Ries, Manuela Ripa, María Soraya Rodríguez Ramos, Maria Veronica Rossi, Silvia Sardone, Günther Sidl, Ivan Vilibor Sinčić, Sara Skytvedal, Maria Spyrali, Edina Tóth, Achille Variati, Idoia Villanueva Ruiz, Petar Vitanov, Alexandr Vondra, Veronika Vrecionová, Thomas Waitz, Mick Wallace, Jörgen Warborn, Emma Wiesner, Michal Wiezik, Stefania Zambelli, Esther de Lange, Margarita de la Pisa Carrión, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska, Michaela Šojdřová.

kuri vykdytų žaliąją ir teisingą pertvarką, nè vieno nepalikdama nuošalyje ir kovodama su energijos nepriteklumi; pažymi, kad sunki geopolitinė padėtis neturi būti akstinas atitraukti dėmesį nuo siekio ne vėliau kaip 2050 m. įgyvendinti poveikio klimatui neutralumo tikslą ar dėti mažiau pastangų jo siekiant;

– atkreipia dėmesį į tai, kad 2021–2027 m. ES ilgalaikiu biudžetu kartu su priemone „NextGenerationEU“ siekiama įgyvendinti ilgalaikius ES prioritetus įvairiose srityse, įskaitant klimatą ir aplinką; ypač pabrėžia, kad gamtos ištekliams ir aplinkai skirta 401 mlrd. EUR, o 30 proc. visų ES išlaidų skiriama su klimatu susijusiems projektams; atsižvelgdamas į tai, palankiai vertina ketinimą padidinti lėšas 10 mlrd. EUR atliekant 2021–2027 m. daugiametės finansinės programos laikotarpio vidurio peržiūrą, ypač kiek tai susiję su aplinkos ir klimato prioritetais; pritaria, kad pagal 3 išlaidų kategoriją „Gamtos ištekliai ir aplinka“ reikia papildomai 1 mlrd. EUR išlaidoms ir investicijoms, susijusioms su žemės ūkiu, jūrų sektoriais, klimatu, aplinkos apsauga, aprūpinimu maistu ir kaimo plėtra², siekiant lanksčiau spręsti aplinkos apsaugos problemą³;

– primena, kad žaliaji ir skaitmeninė pertvarka yra du pagrindiniai priemonės „NextGenerationEU“ tikslai ir kad jos pagrindinis elementas – Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (EGADP) – turėtų padėti ES siekti tvaresnės ateities, nes valstybėms narėms skiriam daugiau kaip 700 mlrd. EUR dotacijų ir paskolų; pabrėžia, jog reikia užtikrinti, kad EGADP prisidėtų integruojant klimato politikos veiksmus ir aplinkos tvarumą ir siekiant ES tikslo iki 2050 m. neutralizuoti poveikį klimatui, remiant valstybių narių reformas žaliųjų technologijų ir pajėgumų srityse, įskaitant tvarų judumą, energijos vartojimo efektyvumą, atsinaujinančiąją energiją, prisitaikymą prie klimato kaitos, žiedinę ekonomiką ir biologinę įvairovę; primena, kad, norėdamos gauti šias lėšas, valstybės narės turi parengti planus, pagal kuriuos bent 37 proc. visų išlaidų būtų skiriama investicijoms ir reformoms, kuriomis remiami klimato tikslai; ragina Parlamentą vykdyti EGADP priežiūros funkciją vertinant, ar nacionaliniai planai atitinka klimato ir aplinkos tikslus⁴;

– pabrėžia, kad 2025 m. Sąjungos biudžetas turėtų būti suderintas su Europos klimato teisės akto užmojais iki 2050 m. užtikrinti, kad ES taptų pirmuoju neutralaus poveikio klimatui žemynu, ir su Paryžiaus susitarimo tikslu užtikrinti, kad vidutinė pasaulio temperatūra nepakiltų daugiau kaip 2 °C, palyginti su ikipramoninio laikotarpio laikotarpiu;

– palankiai vertina Komisijos, Parlamento ir Tarybos išipareigojimą didinti ES biudžeto indėlį į kovą su klimato kaita, kaip susitarta 2020 m. gruodžio mėn. Tarpinstituciniame susitarime⁵; pabrėžia, kad reikia užtikrinti pagrindinius išteklius klimato ir biologinės įvairovės aspekto integravimui, kad rengiant, įgyvendinant ir vertinant visų sričių Europos programas būtų

² Europos Komisija, „Heading: spending categories“, paskelbta https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/eu-budget/long-term-eu-budget/2021-2027/spending/headings_en

³ Karoline Kowald, „2021–2027 m. DFP laikotarpio vidurio peržiūra: Tarpinė Komisijos pasiūlymo ataskaita“, paskelbta [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_ATA\(2023\)753945](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_ATA(2023)753945)

⁴ https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/green.html.

⁵ TIS – 2020 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento, Europos Sąjungos Tarybos ir Europos Komisijos tarpinstitucinis susitarimas dėl biudžetinės drausmės, bendradarbiavimo biudžeto klausimais ir patikimo finansų valdymo, taip pat dėl naujų nuosavų išteklių, įskaitant veiksmų gaires dėl naujų nuosavų išteklių nustatymo (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.LI.2020.433.01.0028.01.ENG>).

atsižvelgiama į klimato ir biologinės įvairovės prioritetus; primena, kad svarbu pasiekti, kad klimato srities išlaidoms būtų skirta 32,6 proc. ES biudžeto, t. y. 578 mlrd. EUR; pabrėžia, kad svarbu užtikrinti pasienio anglies dioksido korekcinio mechanizmo veikimą, nes tai leis Komisijai imtis kompensacinių veiksmų, kad būtų pašalintos visos spragos siekiant bendro ES biudžeto klimato srities išlaidų tikslo⁶;

– atkreipia dėmesį į tai, kad biologinės įvairovės aspekto integravimo srityje reikia kovoti su biologinės įvairovės nykimu ir atkurti ekosistemas imantis didelių investicijų ir pasiekti tikslą 2024 m. bent 7,5 proc. metinių išlaidų skirti biologinės įvairovės tikslams, o 2026 ir 2027 m. – 10 proc.; pabrėžia, kad 2025 m. Sąjungos biudžete turi būti dedamos tolesnės pastangos siekiant užtikrinti, kad būtų pasiekti nustatyti 2026 ir 2027 m. biologinės įvairovės išlaidų tikslai; pabrėžia, kad ES biudžetas turi būti pagrindinis veiksnys įgyvendinant 2030 m. biologinės įvairovės strategiją, pagal kurią biologinės įvairovės veiksams reikia bent 20 mlrd. EUR per metus iš viešojo ir privačiojo finansavimo nacionaliniu ir ES lygmenimis⁷;

– primygtinai tvirtina, kad reikia skaidriai stebėti su klimatu ir biologine įvairove susijusias išlaidas, teikiant patikimas ir išsamias ataskaitas biudžeto dokumentuose ir veiklos rezultatų svetainėje, ir pabrėžia, kad reikia atlikti pakankamus *ex post* vertinimus, daugiausia dėmesio skiriant poveikiui; ragina klimato srities išlaidų metodikoje, kai įmanoma, atskirti klimato kaitos švelninimą ir prisitaikymą prie jos; tikisi ir pabrėžia, kad Komisija turi parengti išsamią ir poveikiu grindžiamą metodiką pagal ES klimato koeficientus, ir kasmet teikti visų septynerių DFP metų buvusių ir būsimų išlaidų ataskaitas, kad būtų užtikrintas prasmingas ir gerai parengtas klimato ir biologinės įvairovės aspekto integravimas; pabrėžia, kad svarbu vengti klimato ir biologinės įvairovės tikslams skirtų mokėjimų įnašų klaidinančio suderinimo, įskaitant aiškių tikslų trūkumą; primygtinai ragina Komisiją programų lygmeniu patikrinti lėšų panaudojimo kokybę; primena Komisijai paskelbti laikotarpio vidurio peržiūrą pasikonsultavus su Parlamentu ir suinteresuotaisiais subjektais ir nepasiekus tikslų pateikti susijusį pasiūlymą;

– ragina kiekvienoje ES biudžeto programoje laikytis (reikšmingos) žalos nedarymo principo; pabrėžia, kad reikia taikyti reikšmingos žalos nedarymo principą apribojant išlaidas, galinčias turėti neigiamą poveikį klimatui ir aplinkai⁸; be to, pabrėžia, kad šis principas turėtų būti taikomas visam biudžetui ir kad nepagrįstai nedelsiant turėtų būti imtasi būtinų taisomųjų priemonių;

– ragina teisėkūros institucijas skubiai baigti rengti likusius 55 % tikslo priemonių rinkinio teisėkūros dokumentus ir dar kartą pabrėžia, kad reikia įgyvendinti šį teisės aktą, kad būtų pasiektas tarpinis tikslas iki 2030 m. 55 proc. sumažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį; ragina Komisiją ir valstybes nares užtikrinti greitą ir veiksmingą naujų taisyklių ir reformų įgyvendinimą;

– primena, jog reikia užtikrinti, kad trečdalis iš 1,8 trln. EUR investicijų pagal ekonomikos gaivinimo planą „NextGenerationEU“ ir ES septynerių metų biudžetą būtų skirta Europos

⁶ Europos Komisija, „Climate Mainstreaming“, https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/eu-budget/performance-and-reporting/horizontal-priorities/green-budgeting/climate-mainstreaming_en.

⁷ Europos Komisija, „Biodiversity Mainstreaming“, https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/eu-budget/performance-and-reporting/horizontal-priorities/green-budgeting/biodiversity-mainstreaming_en.

⁸ SWD(2022)0225, https://commission.europa.eu/system/files/2023-06/swd_2022_225_climate_mainstreaming_architecture_2021-2027.pdf.

žaliajam kursui ir susijusioms iniciatyvoms finansuoti; atsižvelgdamas į tai, pabrėžia, kad reikia skirti pakankamai žmogiškųjų ir finansinių išteklių ES klimato teisės aktui, ES prisitaikymo prie klimato kaitos strategijai, 2030 m. ES biologinės įvairovės strategijai, strategijai „Nuo ūkio iki stalo“, Europos pramonės strategijai, Žiedinės ekonomikos veiksmų planui, Baterijų ir baterijų atliekų reglamentui⁹, ES cheminių medžiagų strategijai tvarumui užtikrinti, 2030 m. ES miškų strategijai ir Gamtos atkūrimo teisės aktui įgyvendinti, taip pat užtikrinti švartą, įperkama ir saugia energija¹⁰;

– pabrėžia, kad reikia ambicingiau padidinti lėšas kiekvienai programai, pvz., programai LIFE, siekiant finansuoti su klimatu ir aplinka susijusius projektus, taip pat Teisingos pertvarkos fondui, siekiant padėti pažeidžiamiausiems daug anglies dioksido išskiriantiems regionams, patiriantiems ekonominių ir socialinių su klimato kaita susijusios pertvarkos išlaidų; ragina didinti visų kitų atitinkamų programų ir fondų žalinimą, įskaitant aktyvų klimato ir biologinės įvairovės finansavimo integravimą į programavimo veiklą¹¹;

– pabrėžia, kad reikia užtikrinti geresnę prevenciją ir pasirengimą įgyvendinant prisitaikymo prie klimato kaitos priemones, kad Sąjunga galėtų užkirsti kelią ekstremaliosioms situacijoms, pvz., pastarojo meto potvyniams, gaisrams, sausroms ir kitiems nenumatytiems įvykiams, ir į jas reaguoti; pabrėžia, kad nuolat svarbu užtikrinti tinkamą Sąjungos civilinės saugos mechanizmo finansavimą;

– primena, kad Komisija yra atsakinga už tai, kad visos ES šalys tinkamai taikytų ES teisę, todėl primygtinai ragina Komisiją užtikrinti, kad būtų pakankamai lėšų ir darbuotojų pajėgumų stebėti įgyvendinimą;

– pabrėžia, kad svarbu skirti pakankamai finansinių ir žmogiškųjų išteklių ENVI kompetencijai priklausančioms Europos agentūroms, pvz., Europos aplinkos agentūrai (EAA), Europos cheminių medžiagų agentūrai (ECHA), Europos maisto saugos tarnybai (EFSA), Europos ligų prevencijos ir kontrolės centrui (ECDC) ir Europos vaistų agentūrai (EMA), siekiant užtikrinti, kad jos galėtų atlikti pagrindinį vaidmenį formuojant Europos politiką reaguojant į ES kylančias krizes;

– pabrėžia prevencijos ir geresnio pasirengimo svarbą kovojant su būsimomis grėsmėmis sveikatai; pabrėžia, kad, siekiant išsaugoti piliečių sveikatą ir gerovę, reikia užtikrinti nuolatinį vaistų prieinamumą ir įperkumą; atkreipia dėmesį į tai, kad šiuo metu ES priklauso nuo veikliųjų vaistinių medžiagų ir cheminių žaliavų, importuojamų iš ES nepriklausančių šalių, ir taip pat pabrėžia, kad reikia užtikrinti labiau nepriklausomą ir atviresnę strateginį savarankiškumą vaistų tiekimo grandinėje;

– taip pat pabrėžia, kad svarbu stiprinti sveikatos priežiūros sistemų tvarumą ir atsparumą, kartu mažinant lygių ir lygiateisių galimybių gauti sveikatos priežiūros paslaugas ir vaistus skirtumus; pabrėžia, kad su sveikata susijusios išlaidos turėtų atitikti bendros sveikatos ir sveikatos aspektų integravimo į visų sričių politiką principus; pabrėžia, kad nėra bendros

⁹ 2023 m. liepos 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/1542 dėl baterijų ir baterijų atliekų, kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2008/98/EB bei Reglamentas (ES) 2019/1020 ir panaikinama Direktyva 2006/66/EB, OL L 191, 2023 7 28, p. 1.

¹⁰ COM(2019)0640.

¹¹ SWD(2022)0225, https://commission.europa.eu/system/files/2023-06/swd_2022_225_climate_mainstreaming_architecture_2021-2027.pdf.

sveikatos koncepcijos ir parengties pandemijoms bendros visuotinės vizijos ir kad ji turi būti nustatyta; primena būtiniausių vaistų stygiaus pavojų ir ragina nedelsiant imtis priemonių siekiant užtikrinti nuolatinį svarbiausių vaistų ir komponentų tiekimą, prieinamumą ir įperkamumą¹²;

– pakartoja, kad yra susirūpinęs dėl to, kad daugiau kaip 50 proc. programos „ES – sveikatos labui“ biudžeto buvo skirta Komisijos Europos pasirengimo ekstremaliosioms sveikatos situacijoms ir reagavimo į jas institucijos (HERA GD) veiklos išlaidoms, ir pabrėžia, kad svarbu skirti tinkamą finansavimą veiklai pagal programą „ES – sveikatos labui“, įskaitant pakankamą paramą Europos sveikatos duomenų erdvės įgyvendinimui;

– šiuo atžvilgiu pabrėžia, kad daugelis epidemijų yra susijusios su plintančiomis infekcinėmis ligomis ir kad Sąjungos pastangos kovoti su atsparumu antimikrobinėms medžiagoms turėtų būti gerokai padidintos; taip pat pabrėžia, kad reikia glaudžiau bendradarbiauti su tarptautiniais partneriais siekiant visuotinio susitarimo dėl antimikrobinių medžiagų naudojimo ir prieigos prie jų;

– pabrėžia, kad reikia tęsti ES kovą su vėžiu užtikrinant Europos kovos su vėžiu plano įgyvendinimą skiriant tinkamą finansavimą; palankiai vertina tai, kad naudojamos programos „ES – sveikatos labui“ ir kitų ES priemonių lėšos, pagal kurias valstybėms narėms bus suteikta didelė 4 mlrd. EUR finansinė parama, siekiant, kad jų sveikatos priežiūros sistemos taptų atsparesnės ir pajėgesnės kovoti su vėžiu¹³;

– pabrėžia, kad svarbu sustiprinti ES nuosavų išteklių sistemą, kuria būtų galima įveikti iššūkius ir prisidėti prie Sąjungos sveikatos, aplinkos ir klimato tikslų, taip pat prie priemonės „NextGenerationEU“ skolos susigrąžinimo; primena, kad ES biudžetas papildo valstybių narių nacionalinius biudžetus ir leidžia išlaikyti ir stiprinti ES kaip pasaulinio masto veikėjos sprendžiant šiandienos iššūkius vaidmenį.

Panašų laišką išsiunčiau pagrindiniam pranešėjui 2025 m. biudžeto klausimais p. Victorui Negrescu.

Pagarbiai

Pascal Canfin

¹² COM(2023)0672.

¹³ Europos kovos su vėžiu planas. Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai paskelbtas https://health.ec.europa.eu/system/files/2022-02/eu_cancer-plan_en_0.pdf.

**PRIEDAS. SUBJEKTŲ AR ASMENŲ,
IŠ KURIŲ NUOMONĖS REFERENTAS GAVO INFORMACIJOS**

Pirmininkas, kaip nuomonės referentas, prisiimdamas visą atsakomybę, pareiškia, kad negavo informacijos iš jokio subjekto ar asmens, kuris turi būti nurodytas šiame priede pagal Darbo tvarkos taisyklių I priedo 8 straipsnį.